

**НАГЛАСИ И ГОТОВНОСТ НА СТУДЕНТИТЕ „ЛЕКАРСКИ АСИСТЕНТИ“ ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНА РЕАЛИЗАЦИЯ В СПЕШНА ПОМОЩ**

Ралица Ереданска

Катедра здравни грижи, филиал, „Проф. Д-р Иван Митев“ -Враца

Медицински Университет – София

Адрес: гр. Враца, бул. Втори юни, № 179 п.к. 3000

Абстракт

Въведение: През последните години в нашата страна се оформя огромен дефицит и неравномерно разпределение на трудовия ресурс в здравеопазването. Част от стратегията за справяне с дефицита на медицински кадри е въвеждането на нов вид здравна професия – лекарски асистент. Клиничната насоченост и практическите умения са характерни за професията на мед. фелдшер, утвърдили се като приложим трудов ресурс и днес. Системата на Спешна помощ в Република България е част от националната здравна система и елемент от националната сигурност. Това е и мястото където числеността на мед. фелдшери и лекарските асистенти преобладава. Настоящото изследване представя резултатите от проведено анкетно проучване за нагласите и готовността на студентите от специалност „Лекарски асистент“ към МУ-София, Филиал „Проф. д-р Иван Митев“-Враца, за работа в спешна помощ. Проведено е в периода м. ноември 2022 г. - м. май 2023 г. Обект на проучването са 47 студенти завършили втори курс на обучение по специалността. Получените резултати показват, че повече от половината от анкетираните студенти са придобили знания и практически умения по време на учебно-практическата си дейност. Мотивирани са и смятат че имат готовност за работа в спешната помощ. Друга част имат известни колебания и малка част от анкетираните студенти биха работили в спешна помощ само ако нямат друга алтернатива.

Ключови думи: *лекарски асистент, спешна помощ, обучение*

Abstract

Introduction: In recent years, a huge deficit and uneven distribution of labor resources in healthcare has been forming in our country. Part of the strategy to address the shortage of medical personnel is the introduction of a new type of health profession – medical assistant. Clinical focus and practical skills are characteristic of the profession of med. paramedic, have established themselves as an applicable labor resource even today. The emergency aid system in the Republic of Bulgaria is part of the national health system and an element of national security. This is also the place where the number of med. paramedics and physician assistants prevail. This study presents the results of a survey conducted on the attitudes and readiness of students from the "Medical Assistant" specialty" at MU-Sofia, Branch "Prof. Dr. Ivan Mitev"-Vratsa, for work in emergency care. It was conducted in the period November 2022 - May 2023. The object of the study were 47 students who completed the second year of study in the specialty. The results obtained show that more than half of the surveyed students have acquired knowledge and practical skills during their educational and practical activities. They are motivated and think they are ready to work in emergency care. Another part has some hesitation and a small part of the surveyed students would only work in emergency care if they had no other alternative

Key words: *physician assistant, emergency care, training*

Въведение

Системата за спешна медицинска помощ в Република България, като част от националната здравна система и елемент от националната сигурност е държавен ангажимент, гарантиращ оказване на своевременно медицинска помощ при животозастрашаващи състояния, с цел предотвратяване на смърт или увреждания довеждащи до инвалидизация. Спешната медицинска помощ се оказва съобразно световните достижения в медицината, равнопоставено по обем и качество на всички нуждаещи се независимо от тяхната националност, етническа принадлежност, пол, възраст, социален и здравноосигурителен статус. Демографската ситуация в България се характеризира с трайна тенденция за намаляване броя на населението и неговото застаряване, и свързаните с тях ниска раждаемост,

нарастваща смъртност и емигриране на млади хора. В България спешната помощ е изградена от двадесет и осем самостоятелни центъра подчинени на министъра на здравеопазването и финансиращи се от държавния бюджет [4]. В здравеопазването през последните години се оформя огромен дефицит и неравномерно разпределение на трудовия ресурс. Непривлекателните условия на труд, сравнително ниското заплащане, ограничените възможности за специализация и професионална реализация са причините за все по-големия дефицит на кадри в системата. Част от стратегията за справяне с дефицита на медицински кадри е въвеждането на нов вид здравна професия – лекарски асистент. Клиничната насоченост и практическите умения са характерни за професията на медицинския фелдшер, утвърдили се като приложим трудов ресурс и днес. Това е и мястото където числеността на мед. фелдшери и лекарските асистенти преобладава. [4] [1]. Правата на лекарските асистенти, които са обучени по медицински модел различен от този на лекарите са делегирани от лекарската практика в отговор на потребността от рационално ангажиране на лекарите в лечебния процес, изискващи по-високо ниво на компетентност. Повишените здравни потребности и поскъпващи медицински услуги изискват по-високо ниво на компетентност за това професията лекарски асистент и специфичната им професионална квалификация е рационално решение. Тези специалисти са подходящи да покриват цялостната грижа на пациента – диагностична, лечебна, профилактична и промотивна. Лекарските асистенти допълват и подпомагат лекарската практика със своите точно формулирани компетенции изискващи лекарски надзор, но и делегирана автономност. Регламентирането на тези компетенции с нормативни документи поставя основата върху, която лекарските асистенти имат право на пълноценна професионална реализация в различните структури на лечебната мрежа. През 2011 година е приета Наредба за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките и асоциираните медицински специалисти и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно [5] [1]. За осигуряване на бърз и ефективен достъп до медицинска грижа за хората в животозастрашаващо състояние от ключово значение е системата за спешната медицинска помощ. Законът за Здравето дефинира, кое е спешно състояние- това е остро и внезапно възникнала промяна в здравето на човека, която изисква незабавна медицинска помощ. Според чл.99 на Закона за здравето държавата организира и финансира системата за оказване на медицинска помощ при спешни състояния. Държавата също така финансира и спешната психиатрична помощ – според чл.153, ал.1 от Закона за Здравето. Министерство на здравеопазването финансира лечебните заведения за болнична помощ за оказване на спешна медицинска помощ на пациенти преминали през спешните отделения, които не са хоспитализирани в същото лечебно заведение. Финансирането на спешната помощ се осъществява чрез програма „Спешна помощ“ в бюджета на министерството на здравеопазването. [6] [3].

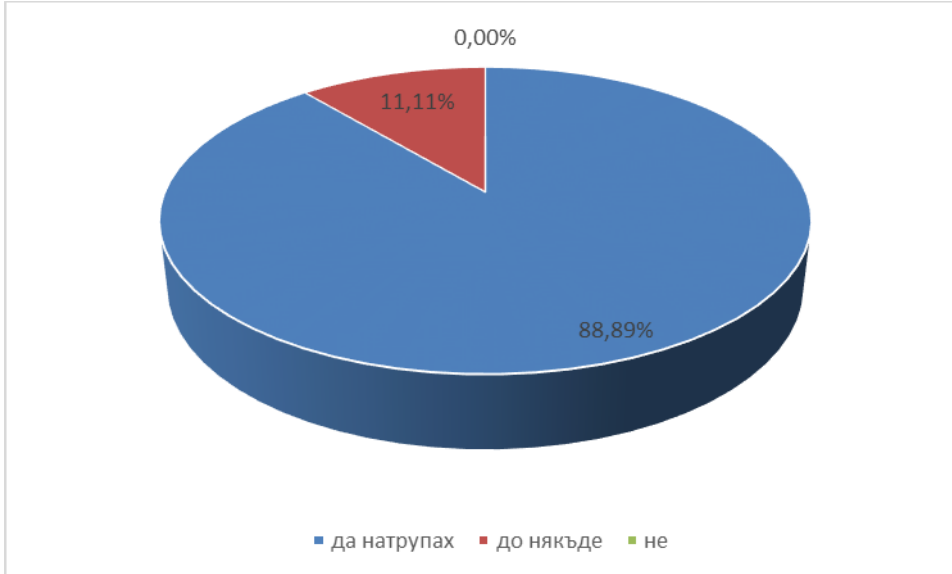
Материали и методи

Настоящото изследване представлява резултат от проведено анкетно проучване за нагласите и готовността на студентите „лекарски асистенти“ за професионална реализация в спешната помощ. Проучването е проведено в периода м. ноември 2022 - юни 2023 година сред студенти от II и III курс обучаващи се в специалност лекарски асистенти във филиал „Проф. д-р Ив. Митев“-Враца МУ-София, Основният метод на изследване е социологически основаващ се на пряка анонимна индивидуална анкета. Анкетата е разработена специално за проучването и съдържа 6 въпроса.

Резултати и обсъждане

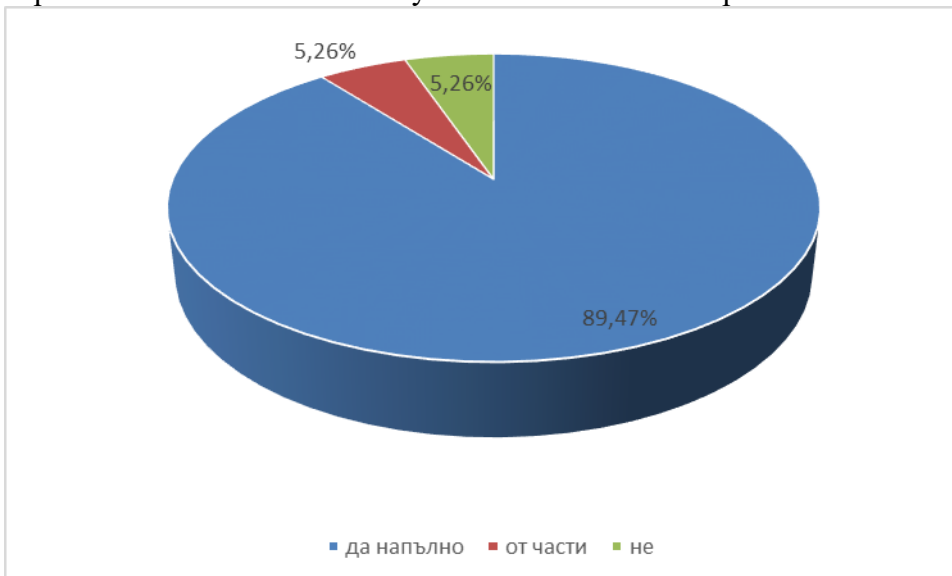
Според получените данни от анкетното проучване относителният дял на мъжете студенти в специалността лекарски асистент взема лек превес над жените. Възрастовата

структура е разнообразна и варира от 20 до 45 години. Преобладаващата част от анкетираниите студенти осъзнават значимостта на проведеното обучение по време на клиничната практика и за това 83,89% посочват, че са затвърдили и надградили натрупаните знания и практически умения. Това се вижда от фиг.1. Студентите имат реална представа за работата в спешната помощ и заявяват открито желание и готовност за бъдеща професионална реализация.

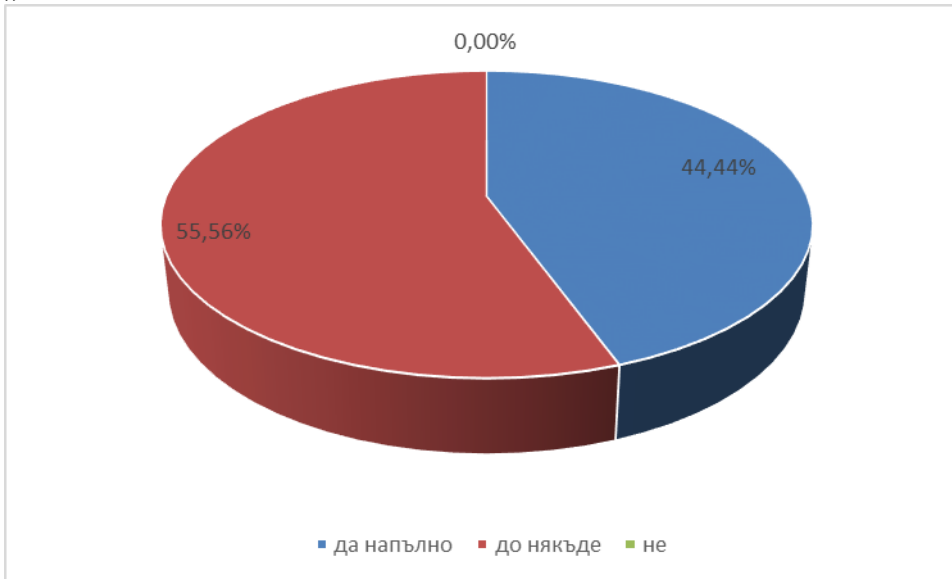
Фиг.2. „Практическото обучение създаде ли у Вас мотивация за работа в спешната помощ?“.

89,47 % от анкетираниите студенти отговарят положително, като голяма част смятат също, че по време на практическото обучение в реална обстановка или в екипите на спешната помощ са успели да изградят у себе си умения за работа в екип, етичност в отношенията помежду си, способност да се ориентират в отговорностите и задълженията. Малък процент изразяват съмнение в своите умения и готовност за работа в спешната помощ.

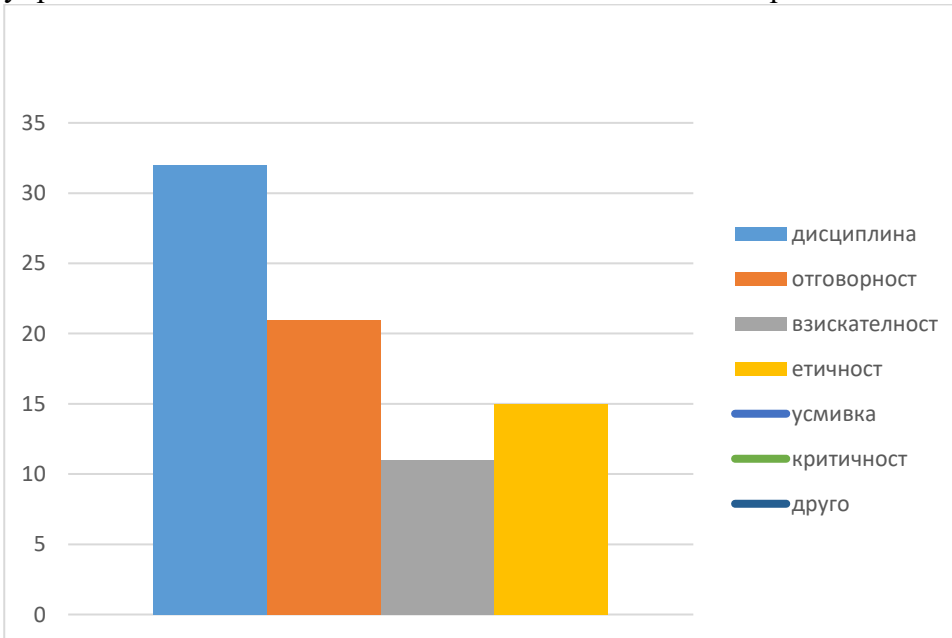
Фиг.3. На въпроса смятате ли се подготвени и със самочувствие за бъдеща професионална реализация – „да напълно“ отговарят 55,56 % от респондентите, това е индикатор за целенасочената и последователна работа на преподавателския екип. Това не би

станало реалност без активното участие на самите студенти. Няма студенти, които да не се чувстват подготвени. Студентите, които имат известни колебания са 44,44% и дават отговор „до някъде“.

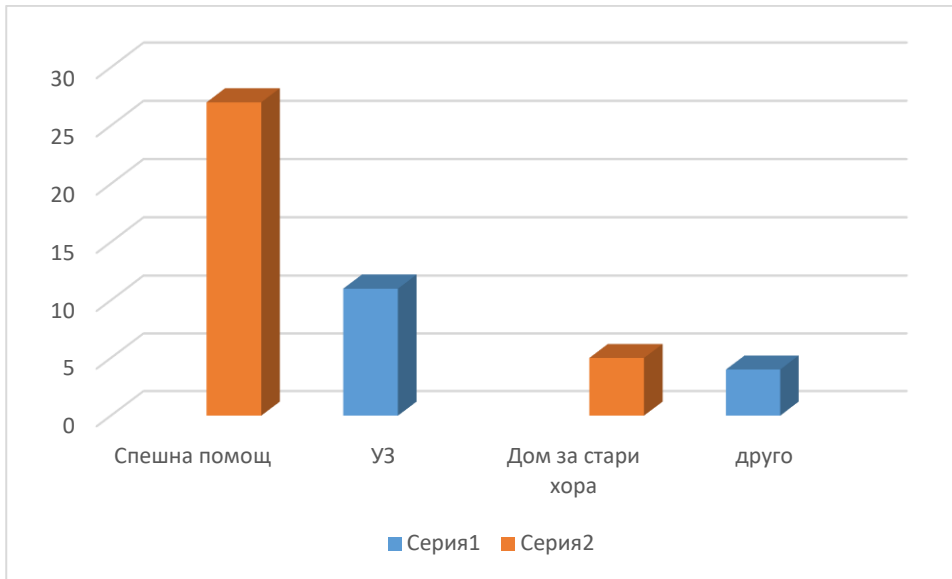

Фиг.4. Какви личностни качества са необходими за работа в спешна помощ ?

Според 88,89 % от анкетираните студенти посочват, че за работа в спешната помощ е необходимо да притежават качества като: дисциплина, критичност ,отговорност, възискателност и етичност. Именно по време на своето обучение те са успели да отработят комуникативните си умения с пациентите, да затвърдят на практика знанията си да успеят да упражнят диагностична и лечебна дейност в спешен порядък.

Данните на фиг.5. показват че 83,33% от респондентите ще изберат спешната помощ за място на предстоящата им професионална реализация. След тях се нареждат предпочитанията за работа в училищно здравеопазване, домовете за стари хора или друга реализация.

Изводи

Състоянието на спешната помощ в нашата страна се характеризира с редица дисбаланси свързани, както с географски причини затрудняващи достъпа до центрове за спешна медицинска помощ така и с липсата на специалисти. Необходимо е медицинските специалисти да бъдат мотивирани за да изберът спешната помощ за свое работно място. Студентите лекарски асистенти смятат, че имат добра подготовка и висока мотивация за бъдеща професионална реализация. Колебания има до известна степен в малка част от анкетираните дължащи се на отражението на ковид пандемията и онлайн обучението. Работата в реална болнична обстановка или в екипите на Спешната помощ са помогнали да изградят умения за работа в екип, етичност в отношенията, способност да се ориентират в отговорностите и задълженията си по време на практическото обучение. Студентите са подготвени и със самочувствие за бъдеща професионална реализация в спешната помощ, което е показател за целенасочената и последователна работа на преподавателския екип.

Използвана литература

1. Врачева П., „Професиите „Медицински фелдшер“ и „Лекарски асистент“ в България историческо развитие, съвременно обучение и реализация“ .Афтореферат на дисертационен труд Тракийски Университет Медицински факултет гр. Стара Загора, 2017 г.
2. Врачева П., „Професията медицински фелдшер в България“ Съюз на учените-Стара Загора, 2020 г
3. Закон за Здравето, посл. изм.и доп. ДВ. бр.86 от 13 Октомври 2023г.
4. Концепция за развитие на спешната медицинска помощ в Република България 2014-2020
5. Наредба № 1 от 08. Февруари 2011 г. за професионалните дейности, които медицинските сестри, акушерките, асоциираните медицински специалисти, зъботехниците и здравните асистенти могат да извършват по назначение или самостоятелно /Загл.Доп.-ДВ,Бр.61 от 2022 г./
6. Спешната помощ и планът за възстановяване.Институт за пазарна икономика август 22 г.

Докладът е представен на Първата национална конференция на лекарските асистенти в България „С отговорност за бъдещето на професията лекарски асистент“, проведена на 19 – 20 октомври в Стара Загора. Форумът е по Проект № 1 на Медицински факултет - Стара Загора за 2023 г.